

Radikal Gazetesi – Kùltür Sanat

2007, 10 Haziran

Sayı 3893

S.23

Tùrkiye'nin Venedik tarihçesi

Efnan Atmaca

Tùrkiye bu yıl 52'ncisi düzenlenen Venedik Bienali'ne hazır. Ancak Tùrkiye'nin Venedik tarihçesi 1956 yılına dayanıyor. Son on yılda ise Tùrkiyeli eserler Venedik'te oldukça tanınıyor

İSTANBUL – 1895'te birkaç sanatçı ve yazar tarafından kurulan ve o günden bugüne giderek büyüyerek sanat dünyasının en saygın etkinliklerinden biri hâline gelen Venedik Bienali bu yıl 52'nci kez gerçekleşiyor. Bienalde, Tùrkiye için de sergilerin yer aldığı Arsenale'de özel bir pavyon ayrıldı. Tùrkiye pavyonunda eseri yer alan isimse Hüseyin Alptekin. İKSV tarafından yürütölen serginin küratörlüğünü Vasıf Kortun üstleniyor. Venedik Bienali Tùrkiye pavyonu, T.C. Dışışleri Bakanlığı Tanıtma Fonu, Garanti Bankası ve Bienal Dostları tarafından destekleniyor. Ve Alptekin 'Don't Complain' (Şikâyet Etme!) adını verdiği yerleştirmesi sanatseverlerle buluşuyor.

Tùrkiye sanatı için bir avantaj olarak nitelenebilecek bu gelişme, ilk basın toplantısından beri vurgulandığı gibi, daha önceki yıllarda açılan sergilerden bağımsız değil. Venedik Bienali'yle Tùrkiye'nin tanışıklığı yarım asırdan uzun bir zamana dayanıyor. İlk kez bu etkinliğe 1956 yılında katılmışız. 1958 ve 1964 yıllarında birer kez daha konuk olmuş Tùrkiye, ancak sonra uzun yıllar adı pek duyulmamış. Taa ki 1990'a kadar...

1990'a gelmeden önce Tùrkiye'nin katıldığı üç bienalden söz etmek gerekiyor. 1964'te resimleri Venedik'te sergilenen Adnan Çoker'in anlattığına göre o dönem ağırlıklı olarak Akademi hocalarından oluşan ulusal bir jürinin seçtiği eserler katılıyordu. Çoker, bu sistemin 1970'lere doğru kalktığını anlatıyor: "1970'lerden sonra çeşitli kurallar getirildi. Kavramsal sanat olacak ya da fotogerçekçi olacak gibi özellikler arandı. Bu da olmadı. Şimdi ise küratörlerin seçtikleriyle bu temsil oluyor. Bizim katıldığımız zamanlarda ressamlar başı çekiyordu. Şimdi ise küratörler ki ben onlara "kör atar" diyorum, onlar her şeye karar veriyor."

1964'ten sonra Türkiye, Venedik Bienali için uzun süre beklemek zorunda kaldı. Başka bir deyişle 1990'da Beral Madra devreye girene kadar... Madra, 'İki Yılda Bir Sanat' adlı kitabında Türkiye'nin 30 yıl sonra yeniden Venedik Bienali'nde vitrine çıkma hikâyesini şöyle anlatıyor: "Biz 30 yıl ara verdikten sonra 1990'da bu bienale dördüncü kez katılarak bir suskunluğu kırdık ve 1995 yılında 100'üncü yılını kutlayacak bienalin 100'üncü yıl kutlaması içinde yer almak üzere bir temel hazırladık." 1990'dan itibaren de Madra'nın çabalarıyla Türkiye, pek çok defa Venedik Bienali'ne katıldı. Geçen defa, yani 51'inci Venedik Bienali'nde ise Türkiye'yi Hüseyin Çağlayan, 'Olmayan Varolan' adlı video çalışmasıyla temsil etmişti.

Yıl yıl Türkiye

1990 (44. Venedik Bienali): Türkiye, İtalya pavyonu içinde bir mekâna davet edildi. Mithat Şen ve Kemal Önsoy'un ikişer resmi sergilendi.

1993 (45. Bienal): Türkiye yine İtalya Pavyonu içinde yer aldı. Serhat Kiraz ile Erdağ Aksel bir iş sergiledi. Köln'de yaşayan Adem Yılmaz'ın Türk-Alman ilişkileri üzerine bir çalışması da vardı.

1997 (47. Bienal): Serhat Kiraz ile İnci Eviner'in işleri bienal kapsamında 'Modernlikler ve Bellekler-İslam Ülkelerinden Çağdaş Sanat' sergisinde yer aldı.

1999 (48. Bienal): Kürator Harald Szeeman Türkiye'den bir sanatçıyı, Kutluğ Ataman'ı uluslararası sergiye davet etti.

2001 (49. Bienal): Küreselleşme ve oryantizmin sorgulandığı 'İtirli Bahçe' başlıklı Beral Madra küratörlüğündeki sergiye Murat Morova, Ahmet Öktem, Sermin Şerif, xurban-net katıldı.

2003 (50. Bienal): Türkiye küratörlüğünü Beral Madra'nın yaptığı Nuri Bilge Ceylan, Ergin Çavuşoğlu, Gül Ilgaz, Neriman Polat ve Nazif Topçuoğlu'nun fotoğraf ve video çalışmalarının yer aldığı 'In Limbo' başlıklı bir sergiyle katıldı. Sergisi, Arsenale'de pavyonu olmayan ülkelere ayrılan mekânda açıldı.

2005 (51. Bienal): Yine Beral Madra'nın küratörlüğündeki Türkiye Pavyonu'nda Hüseyin Çağlayan'ın 'Olmayan Varolan' adlı videosu vardı.